

Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar “Komunikazzjoni tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Regjuni dwar Revizzjoni tal-Inizjattiva tal-UE dwar il-Pollinaturi — Patt ġdid għall-pollinaturi”

(COM/2023/35 final)

(2023/C 349/26)

Relatur: **Jarmila DUBRAVSKÁ**

Korelatur: **Veselin MITOV**

Konsultazzjoni	Kummissjoni Ewropea, 24.1.2023
Bażi legali	Artikolu 304 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea
Sezzjoni kompetenti	Sezzjoni għall-Agrikoltura, l-Iżvilupp Rurali u l-Ambjent
Adozzjoni fis-sezzjoni	28.6.2023
Adozzjoni fil-plenarja	13.7.2023
Sessjoni plenarja Nru	580
Riżultat tal-votazzjoni (favur/kontra/astensjonijiet)	182/0/3

1. Konkluzjonijiet u rakkomandazzjonijiet

1.1. Il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew (KESE) jappoġġja l-Komunikazzjoni ambizzjuża tal-Kummissjoni ⁽¹⁾, li tindirizza x-xejra ta' tnaqqis tal-pollinaturi selvaġġi fl-UE. Madankollu, iqis li ma sarx biżżejjed progress hames snin wara l-inizjattiva oriġinali, b'mod partikolari f'termini tal-kisba tad-data meħtieġa biex tmexxi 'l quddiem l-azzjoni ta' politika. Il-KESE jinnota nuqqas ta' governanza ċara dwar l-implimentazzjoni tal-azzjonijiet proposti u jhegġegħ lill-Istati Membri japprovaw il-Komunikazzjoni attwali mingħajr dewmien.

1.2. It-tnaqqis tal-pollinaturi huwa attribwit għal diversi fatturi, inklużi sorsi insuffiċjenti tal-ikel, nuqqas ta' prattiki tan-newba tal-għelejjel, il-ġestjoni tal-pestiċidi fi Stati Membri differenti, il-konsum tal-pestiċidi għal kull ettaru ta' art agrikola, l-imġiba tal-abitanti urbani u rurali, l-invażjoni ta' speċijiet mhux nattivi ta' insetti u pjanti, il-predaturi, il-metodi ta' ġestjoni ta' dawk li jrabbu n-naħal, l-infezzjonijiet patoġeniċi inklużi l-virusi u kunsiderazzjonijiet relatati mat-tibdil fil-klima. Il-Kumitat jilqa' l-introduzzjoni ta' sistema pan-Ewropea għall-monitoraġġ u l-governanza tal-pollinaturi (EU-PoMS).

1.3. Il-KESE jqis li huwa kruċjali li tissahhah il-kapaċità amministrattiva fl-Istati Membri kollha u li tissahhah il-kollaborazzjoni fost l-awtoritajiet pubbliċi, il-partijiet ikkonċernati privati, l-istituzzjonijiet tar-riċerka u l-partijiet interessati agrikoli. Il-Kumitat jenfasizza wkoll l-iskarsezza ta' professjonisti speċjalizzati f'dan il-qasam.

1.4. Il-Kumitat jappella bil-qawwa għal finanzjament sinifikanti għar-riċerka, l-iżvilupp u l-innovazzjoni (R&I) biex tingabar data xjentifika essenzjali u jittiehdu inizjattivi adatti biex jitregġa' lura t-tnaqqis fil-popolazzjonijiet tal-pollinaturi, inkluż fi ħdan il-programm Orizzont Ewropa. Il-koordinazzjoni fil-livell tal-UE hija essenzjali biex jiġi żgurat li d-data nazzjonali tiġi kkonsolidata u analizzata permezz ta' pjattaforma ddedikata tal-UE għall-pollinaturi, li tippermetti aċċess miftuħ għad-data.

1.5. Il-KESE jirrakkomanda l-holqien ta' programm u strateġija għal żoni urbani li jiffavorixxu l-pollinaturi, li jżidu l-prattiki ta' ġestjoni tal-użu tal-art biex titrawwem id-diversità fost il-pollinaturi u jiġu kkonservati l-ħabitats naturali fir-regjuni urbani u periurbani.

1.6. Biex isir progress sinifikanti, l-UE u l-Istati Membri jeħtiġilhom jaqsmu l-għarfien minnufih, jikkoncentraw ir-riċerka fuq prattiki agrikoli sostenibbli u metodi effettivi ta' ġestjoni integrata tal-pesti (IPM).

⁽¹⁾ COM(2023) 35 final.

1.7. Il-KESE jappella għal edukazzjoni adatta għall-bdiewa dwar miżuri ambjentali permezz ta' sistemi konsultattivi nazzjonali u reġjonali għall-azjendi agrikoli, li jinkludu l-użu ta' pesticidi b'riskju baxx li ma jagħmlu l-ebda ħsara lill-pollinatori u l-IPM. Huma meħtieġa wkoll programmi ta' taħriġ li għandhom l-għan li jżidu l-għarfien dwar l-ekoloġija, l-identifikazzjoni u r-restawr tal-habitats tal-pollinatori.

1.8. Il-Kumitat jappella għal studju tal-UE mmirat biex jipprovdi data preċiża dwar l-impatt tar-radjazzjoni elettromanjetika emessa mill-antenni tat-telekomunikazzjoni fuq il-pollinatori selvaġġi fil-habitats naturali tagħhom u dwar il-miżuri ta' politika meħtieġa biex tiġi żgurata protezzjoni effettiva tal-pollinatori.

1.9. Il-KESE jenfasizza l-ħtieġa li tinholoq metrika għat-tniġġis tad-dawl fl-UE, bl-użu ta' data satellitari, sabiex jiġu evalwati u osservati l-effetti reġjonali u lokali fuq il-pollinatori.

1.10. Il-Kumitat jilqa' t-talba tal-Kummissjoni għal appoġġ mill-Kumitat tar-Reġjuni għall-implimentazzjoni tal-inizjattiva tal-pollinatori, iżda jinsab diżappuntat li l-KESE s'issa lanqas issemma' darba fiż-żewġ inizjattivi, speċjalment fir-rigward tal-kapaċità tiegħu li jippromovi din l-istrateġija fost kategoriji differenti ta' partijiet interessati, inkluż permezz ta' sensibilizzazzjoni fost l-imsieħba soċjali nazzjonali, l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà civili u ċ-ċittadini.

1.11. Il-Kumitat jenfasizza l-ħtieġa għal finanzjament adatt biex jintlaħqu l-aspettattivi deskritti fil-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni u tiġi żgurata l-konsistenza fost il-miżuri u l-istrumenti ta' politika differenti li għandhom impatt fuq il-konservazzjoni tal-pollinatori selvaġġi. Irid jiġi pprovdut ukoll finanzjament biex il-pubbliku iġenerali jiġi infurmat aħjar dwar it-tnaqqis tal-pollinatori u l-impatt fuq hajjitna, kif ukoll dwar l-impatt tan-nuqqas ta' azzjoni fuq il-generazzjonijiet futuri.

1.12. L-implimentazzjoni ta' miżuri b'saħħithom hija essenzjali għas-salvagwardja tal-pollinatori selvaġġi matul il-proċess tal-valutazzjoni tar-riskju tal-pestiċidi u l-fażi tal-użu tagħhom. Il-KESE jappella għal aktar trasparenza fir-rigward tal-użu tal-pestiċidi fl-UE u f'pajjiżi terzi.

1.13. L-aktar soluzzjoni effettiva hija li jintlaħaq ftehim fid-dinja biex jitnaqqas l-użu tal-pestiċidi sintetiċi, u li jiġu żgurati impenn universali u kompetizzjoni ġusta. Għalkemm dan jidher li huwa kompitu diffiċli, huwa meħtieġ approċċ olistiku u li jsiru aktar sforzi fin-negozjati internazzjonali. Dan jinkludi diskussjoni serja dwar projbizzjoni fuq l-esportazzjoni ta' pesticidi, li diġà huma projbiti għall-użu fl-UE.

2. Kummenti generali

2.1. Ir-rikonoxximent tal-benefiċċji essenzjali tal-pollinatori u s-servizzi tal-ekosistema li jipprovdu huwa kruċjali biex jintlaħqu għadd ta' Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli tan-NU. Il-pollinatori jservu bħala kejl kruċjali biex tiġi ddeterminata s-saħħa tal-ambjent tagħna, u jipprovdu benefiċċji ekonomiċi, soċjali u kulturali indispensabbli.

2.2. Il-Kummissjoni hejjiet rieżami tal-Inizjattiva tal-UE dwar il-Pollinatori, li tipprova tindirizza x-xejra ta' tnaqqis tal-pollinatori selvaġġi fl-UE. Il-KESE jappoġġja l-Komunikazzjoni ambizzjuża iżda jikkonkludi li, hames snin wara l-inizjattiva oriġinali, ftit li xejn sar progress, speċjalment fir-rigward tal-ksib tad-data kollha meħtieġa u disponibbli biex l-azzjoni ta' politika tabilhaqq titmexxa 'l quddiem.

2.3. Il-pollinatori mhumiex biss parti essenzjali ta' ekosistemi li jiffunzjonaw, iżda huma wkoll il-bażi għall-hajja fuq il-pjaneta tagħna. Huma magħrufa eluf ta' speċijiet differenti ta' pollinatori selvaġġi u n-naħal huma l-aktar speċi magħrufa. Diversi fatturi għandhom impatt fuq it-tnaqqis tal-pollinatori selvaġġi u l-KESE jenfasizza l-importanza li jintuza l-prinċipju ta' prekawzjoni biex jiġu salvagwardjati.

2.4. Il-KESE japprezza l-pjani ambizzjużi stabbiliti f'din il-Komunikazzjoni, iżda jinnota li din hija lista twila ta' proġetti futuri li se jeħtieġu perjodi ta' żmien suffiċjenti. Minhabba l-pressjoni taż-żmien, il-KESE kien jistenna miżuri u azzjonijiet ċari fuq terminu qasir li jibnu fuq it-tagħlimiet misluta s'issa, abbażi tar-rapport dwar l-Inizjattiva dwar il-Pollinatori oriġinali (?). Il-Kumitat jiġbed l-attenzjoni għall-ħtieġa ta' azzjoni transsettorjali – u fl-istess hin immedjata – fl-Istati Membri kollha, u jilqa' l-introduzzjoni ta' sistema pan-Ewropea għall-monitoraġġ u l-governanza tal-pollinatori (Skema ta' Monitoraġġ tal-Pollinatori tal-UE, EU-PoMS).

(?) COM(2021) 261 final.

2.5. Il-KESE jhegġegħ lill-Istati Membri biex jaqblu minnufih u jimpenjaw ruhhom dwar l-azzjonijiet li għandhom jittiehdu fil-perjodu ta' żmien qasir, medju u twil, u qed jistenna approvazzjoni rapida tal-Komunikazzjoni attwali.

2.6. Fatturi li jinfluwenzaw it-tnaqqis tal-pollinaturi

2.6.1. Hemm bosta fatturi li jaffettwaw l-okkorrenza tal-pollinaturi fl-ambjent naturali ⁽³⁾. Fost l-aktar importanti hemm l-ambjent, in-nuqqas tan-newba tal-ghelejjeġ u l-enfasi tal-bdiewa biex jimmassimizzaw il-produzzjoni, iżda wkoll l-imġiba tal-abitanti urbani u rurali. It-tnaqqis tal-pollinaturi jista' jiġi attribwit ukoll għal fatturi oħra bħal sorsi insuffiċjenti tal-ikel, attakki minn speċijiet invażivi ta' insetti u pjanti, predaturi, ġestjoni tal-pestiċidi fiż-żoni rurali u urbani, prattiki ta' ġestjoni tal-kaxex tan-naħal ta' dawk li jrabbuhom, u, b'mod aktar sinifikanti, infezzjonijiet patoġeniċi inklużi l-virusi u l-fatturi tat-tibdil fil-klima.

2.6.2. Il-Kumitat jinnota li hemm relazzjoni ċara bejn it-tnaqqis tal-pollinaturi u l-użu tal-pestiċidi għal kull ettaru ta' art agrikola u l-produzzjoni tal-ikel fl-Istati Membri ⁽⁴⁾. L-awtorizzazzjonijiet ta' emerġenza tal-użu tal-pestiċidi mill-Istati Membri huma eżempju tal-problemi fil-prattika ta' kif tiġi ġestita l-protezzjoni tal-pjanti b'mod effiċjenti u jiġu żgurati l-kwalità u l-kwantità tal-produzzjoni. L-Awtorità Ewropea dwar is-Sigurtà fl-Ikel iddeterminat li kienu disponibbli alternattivi għal madwar terz tal-eċċezzjonijiet biss għal derogi ta' emerġenza rigward l-użu ta' dawn in-neonikotinojdi. Il-KESE jfakkar id-deċiżjoni tal-Qorti Ewropea tal-Ġustizzja tad-19 ta' Jannar 2023 fil-Kawża C-162/21 li skontha l-Istati Membri ma jistgħux jagħtu aktar awtorizzazzjonijiet ta' emerġenza għal prodotti li fihom in-neonikotinojdi.

3. PRIJORITÀ I: It-titjib tal-għarfien dwar it-tnaqqis tal-pollinaturi, il-kawżi u l-konsegwenzi tiegħu

3.1. Il-KESE jqis li hemm bżonn kbir li tiżdied il-kapaċità amministrattiva fl-Istati Membri u li jkun hemm aktar kooperazzjoni bejn l-awtoritajiet pubbliċi u l-partijiet interessati privati, inklużi l-istituti tar-riċerka u x-xjentisti, mingħajr ma jintnesa s-settur agrikolu.

3.2. Il-kondiviżjoni tal-għarfien u tal-għarfien espert u t-twettiq ta' sforzi kollettivi fost il-partijiet ikkonċernati differenti huma kruċjali għat-tfassil ta' miżuri kosteffettivi u għall-isfruttament ta' sinerġiji. Approċċ komprensiv bħal dan jehtieg kollaborazzjoni effettiva fost dawk li jfasslu l-politika, il-partijiet ikkonċernati, u l-pubbliku ġenerali.

3.3. Il-KESE jinnota li minbarra t-tnaqqis fil-popolazzjonijiet tal-pollinaturi, hemm ukoll nuqqas ta' esperti fil-qasam. L-isforzi nazzjonali biex jiġu żgurati l-għbir u l-analiżi tad-data jridu jiġu kkoordinati fil-livell tal-UE fi hdan pjattaforma tal-UE ddedikata għall-pollinaturi li tiffaċilita l-aċċess miftuħ għad-data. Pjattaforma bħal din tippermetti lill-individwi jikkontribwixxu għal sforz kollettiv, u tibni komunità ta' data b'sors miftuħ u repożitorju ta' algoritmi u mudelli vverifikati.

3.4. Il-Kumitat qed jappella għal finanzjament konkret u sinifikanti għar-RŻI sabiex tingabar l-informazzjoni xjentifika kollha meħtieġa u jiġu segwiti inizjattivi adegwati biex jitreggħa' lura t-tnaqqis tal-pollinaturi.

3.5. Il-KESE japprezza l-fatt li wara li giet adottata l-inizjattiva inizjali, il-Kummissjoni inkorporat sugġett speċifiku dwar il-pollinaturi fil-programm ta' hidma 2018-2020 ta' Orizzont 2020. Fi hdan il-programm Orizzont Ewropa jrid jiġi allokati finanzjament addizzjonali għar-riċerka dwar il-pollinaturi, inkluża, iżda mhux biss, ir-riċerka dwar ir-raġunijiet tat-tnaqqis, u għall-monitoraġġ tal-ispeċijiet u tal-popolazzjonijiet tal-pollinaturi fl-UE, anke fiż-żoni urbani.

4. PRIJORITÀ II: It-titjib tal-konservazzjoni tal-pollinaturi u l-indirizzar tal-kawżi tat-tnaqqis tagħhom

4.1. Il-KESE jirrikonoxxi l-importanza tad-data disponibbli dwar il-pollinaturi biex jiġu definiti aktar l-istrategiji għall-konservazzjoni tal-pollinaturi u jistenna miri speċifiċi u kwantifikabbli fil-livell tal-UE u tal-Istati Membri biex jiġu restawrati l-popolazzjonijiet u l-ħabitats tal-pollinaturi fl-UE.

⁽³⁾ Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej — Insalvaw lin-naħal u lill-bdiewa" (opinjoni fuq inizjattiva proprja) (ĠU C 100, 16.3.2023, p. 45).

⁽⁴⁾ Eurostat, Agri-environmental indicator – consumption of pesticides (Indikatur agroambjentali – il-konsum tal-pestiċidi, mhux disponibbli bil-Malti).

4.2. Il-KESE jissuggerixxi li l-ewwel azzjoni kruċjali hija li jiġu identifikati l-habitats u n-networks urbani attwali u possibbli għall-pollinaturi, u jappoġġja l-inizjattiva tal-Kummissjoni li thegġeg lill-bliet jimplementaw il-gwida għal bliet favur il-pollinaturi ⁽⁵⁾. Barra minn hekk, il-KESE jirrakkomanda l-istabbiliment ta' programm u vizjoni għall-bliet li huma favur il-pollinaturi, it-tishih tal-ġestjoni tal-użu tal-art biex tiġi promossa d-diversità tal-pollinaturi u l-konservazzjoni ta' żoni dedikati għan-natura fir-reġjuni urbani u periurbani. Il-Kumitat diġà kien favur li "[l-art] trid tiġi ġestita bir-reqqa fl-Istati Membri kollha, filwaqt li jiġi żgurat il-bilanċ tajjeb bejn il-kompetittività u s-sostenibbiltà, u jiġu pprovduti l-opportunitajiet ta' finanzjament meħtieġa" ⁽⁶⁾.

4.3. Biex jiġu stabbilizzati l-għadd u l-abbundanza tal-pollinaturi fil-kampanja, huwa essenzjali li jinholqu kundizzjonijiet adatti permezz tal-ġestjoni tal-art agrikola. Il-KESE jenfasizza li sistemi tal-ikel aktar sostenibbli mhux se jinkisbu minghajr politiki pubbliċi li jipprovdu appoġġ finanzjarju adegwat lill-bdiewa. Il-finanzjament mill-PAK mhux ien l-unika possibbiltà għall-ġestjoni tal-appoġġ.

4.4. Kwalunkwe miżura li tgħin biex tiġi stabbilizzata d-distribuzzjoni tal-pollinaturi trid tiġi vvalutata b'mod realistiku. Iridu jiġu esklużi miżuri potenzjalment konfligġenti u jiġu promossi b'mod sistematiku miżuri adatti. Il-KESE jemmen li hemm nuqqas ta' governanza ċara dwar l-implimentazzjoni tal-azzjonijiet proposti, u jqis li se jkun hemm diskrepanza sinifikanti bejn l-isforzi ta' Stati Membri differenti.

4.5. Il-varjazzjoni għolja fl-użu tal-pestiċidi għal kull ettaru ta' art agrikola fl-Istati Membri twassal għal disparitajiet mhux biss fil-konservazzjoni tan-natura iżda wkoll fil-produttjoni. L-UE u l-Istati Membri għandhom jespandu malajr id-distribuzzjoni tal-għarfien u jiffukaw l-isforzi tar-riċerka fuq l-agroekoloġija, l-użu sostenibbli tal-pestiċidi u l-prattiki tajbin tal-IPM.

4.6. Il-KESE jirrakkomanda l-implimentazzjoni ta' sistema trasparenti ta' kontroll biex jiġu infurzati l-istess livelli massimi ta' residwi ta' pestiċidi fi prodotti tal-ikel importati bħal dawk stabbiliti għall-ikel prodott fl-Unjoni. Il-Kumitat diġà talab lill-Kummissjoni timplimenta mill-aktar fis ir-reciproċità tal-istandards sabiex tillimita d-distorsjonijiet tal-kompetizzjoni għall-bdiewa Ewropej ⁽⁷⁾. Il-konsumaturi għandhom jiġu protetti u l-prodotti ta' kwalità tajba għandhom jiġu offruti bi prezzijiet ġusti.

4.7. Il-KESE jappella għal edukazzjoni adatta għall-bdiewa dwar miżuri ambjentali permezz ta' sistemi konsultattivi nazzjonali u reġjonali għall-azzjoni agrikoli, li jinkludu l-użu ta' pestiċidi b'riskju baxx u l-IPM.

4.8. L-indikaturi tal-istatus tal-popolazzjoni tal-pollinaturi jeħtieġ li jiġu żviluppati sal-2024 sabiex ikunu jistgħu jiġu vvalutati fi hdan il-PAK. Pass essenzjali huwa li titwettag evalwazzjoni komprensiva tal-impatt tal-PAK għall-prevenzjoni tat-tnaqqis tal-pollinaturi u li jithegġu Prattiki li jregġġu lura dan it-tnaqqis. L-Istati Membri għandhom jippromovu d-direzzjoni tal-fondi ta' assistenza teknika pprovduti fi hdan il-PAK lejn il-pollinaturi, u jużaw fondi addizzjonali għall-protezzjoni tal-konsumaturi u tal-ambjent.

4.9. L-istrixxi tal-fjuri huma riżerva tajba għal speċijiet differenti ta' pollinaturi u bla dubju se jikkontribwixxu għall-protezzjoni tagħhom. Madankollu, dawn jistgħu jkunu ta' riskju għan-naħal u għal pollinaturi oħra jekk jinzerghu qrib l-ilma ta' taħt l-art u l-pestiċidi inkwistjoni jkunu għadhom fil-hamrija. Għaldaqstant, se jkunu meħtieġa fondi għar-riċerka u l-iżvilupp ta' metodoloġija ċara għall-istrixxi tal-fjuri.

⁽⁵⁾ Kummissjoni Ewropea, A guide for pollinator-friendly cities (Gwida għal bliet favur il-pollinaturi, mhux disponibbli bil-Malti).

⁽⁶⁾ Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "Proposta għal Regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill li jemenda r-Regolamenti (UE) 2018/841 fir-rigward tal-kamp ta' applikazzjoni, is-simplifikazzjoni tar-regoli tal-konformità, l-istabbiliment tal-miri tal-Istati Membri għall-2030 u l-impenn għall-kisba kollettiva tan-newtralità klimatika sal-2035 fis-settur tal-użu tal-art, tal-forestrija u tal-agrikoltura, u (UE) 2018/1999 fir-rigward tat-titjib fil-monitoraġġ, fir-rapportar, fit-traċċar tal-progress u fir-rieżami"[COM(2021) 554 final] (ĠU C 152, 6.4.2022, p. 192).

⁽⁷⁾ Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "Proposta għal Regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar l-użu sostenibbli tal-prodotti għall-protezzjoni tal-pjanti u li jemenda r-Regolament (UE) 2021/2115" (COM(2022) 305 final — 2022/0196 (COD)) (ĠU C 100, 16.3.2023, p. 137).

4.10. Skont xi studji xjentifiċi ⁽⁸⁾, ir-radjazzjoni elettromanjetika emessa mill-antenni tat-telekomunikazzjoni jista' jkollha impatt fuq il-popolazzjoni tal-pollinatori selvaġġi fil-ħabitats naturali tagħhom. Barra minn hekk, fl-2018, il-Kumitat Xjentifiku tal-Kummissjoni Ewropea dwar ir-Riskji Sanitarji, Ambjentali u Emerġenti (SCHEER) ikklassifika fl-ogħla kategorija possibbli r-riskju li r-radjazzjoni elettromanjetika (b'mod partikolari dik marbuta mal-5G) ikollha impatt negattiv fuq l-ambjent ⁽⁹⁾. Valutazzjonijiet addizzjonali mwettqa mill-programm Eklipse, kif ukoll minn riċerkaturi indipendenti, ikkonfermaw li l-kampi elettromanjetiċi jistgħu jaġġmli ħsara lill-popolazzjonijiet tal-insetti ⁽¹⁰⁾. Il-Kumitat jappella għal studju tal-UE li jipprovi data preċiża dwar din il-kwistjoni u dwar l-azzjonijiet ta' politika meħtieġa biex tiġi żgurata protezzjoni effiċjenti tal-pollinatori.

4.11. Il-KESE jqis li jeħtieġ li tiġi żviluppata metrika għat-tniġġis tad-dawl fl-UE, abbażi ta' data satellitari, sabiex jiġi vvalutat u mmonitorjat l-impatt reġjonali u lokali fuq il-pollinatori.

4.12. Il-fondi pprovduti mill-politika ta' koeżjoni tal-UE jistgħu jintużaw biex isir investiment fil-protezzjoni u r-restawr tan-natura u l-bijodiversità, fil-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima u fl-iżgurar ta' żvilupp urban sostenibbli, bħall-implimentazzjoni ta' infrastruttura ekoloġika bbażata fuq in-natura għall-pollinatori. Il-KESE japprezza r-rakkomandazzjoni 11.2 tal-Kummissjoni f'dan ir-rigward.

5. PRIJORITÀ III: Il-mobilizzazzjoni tas-soċjetà u l-promozzjoni tal-ippjanar u l-kooperazzjoni strateġiċi fil-livelli kollha

5.1. Il-KESE jilqa' t-talba tal-Kummissjoni għal appoġġ mill-Kumitat tar-Reġjuni għall-implimentazzjoni tal-inizjattiva dwar il-pollinatori fost l-awtoritajiet lokali u reġjonali. Madankollu, il-Kumitat huwa diżappuntat li lanqas isemma' darba f'din l-inizjattiva ⁽¹¹⁾ jew fl-inizjattiva oriġinali ⁽¹²⁾, speċjalment fir-rigward tar-rwol tiegħu bħala l-voċi tas-soċjetà ċivili tal-UE. Il-KESE jqis li għandu jingħata dmirijiet speċifiċi biex jippromovi din l-istrategija fost kategoriji differenti ta' partijiet interessati, inkluż permezz ta' sensibilizzazzjoni fost l-imsieħba soċjali nazzjonali u l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili u ċittadini.

5.2. Għandhom jintużaw għodod ta' komunikazzjoni speċifiċi għas-sensibilizzazzjoni fost iċ-ċittadini dwar it-tnaqqis tal-pollinatori u l-impatt tiegħu fuq hajjitna, kif ukoll l-impatt tan-nuqqas ta' azzjoni (inklużi l-implikazzjonijiet ekonomiċi, soċjali u ambjentali għall-ġenerazzjonijiet futuri), u għall-promozzjoni ta' kampanji ta' informazzjoni fil-media pubblika fl-Istati Membri kollha. Irid jiġi provdut finanzjament biex il-pubbliku iġenerali jiġi infurmat aħjar, inkluż permezz tal-media soċjali u permezz tar-reklami qosra fuq it-televizjoni matul l-aktar ħinijiet popolari mal-udjenzi.

5.3. Il-KESE jirrikonoxxi r-rwol importanti tal-koalizzjoni tal-voluntiera favur il-pollinatori (Coalition of the Willing) ⁽¹³⁾, li hija pjattaforma mmexxija mill-UE li tinkludi nazzjonijiet membri li huma ddedikati għall-iskambju tal-għarfien u l-aħjar prattiki, it-tweġiq ta' riċerka dwar il-preservazzjoni tal-pollinatori, u l-offerta ta' assistenza u kooperazzjoni reċiproċi.

5.4. Il-KESE jappella għal programmi ta' taħriġ immirati biex iżidu l-għarfien dwar l-ekoloġija tal-pollinatori, l-identifikazzjoni u r-restawr tal-ħabitats għall-konsulenti tal-azjendi agrikoli, il-bdiewa, il-forestiera, il-manijers tal-art, u dawk responsabbli mill-ippjanar tal-pajsaġġ.

6. Kummenti finali

6.1. Il-Kummissjoni hejjiet lista prijoritizzata ta' 42 azzjoni b'dati stabbiliti ċari. Jetieg li tiġi stabbilita skeda ta' żmien dettaljata għat-tnejn u l-ittestjar sussegwenti tal-azzjonijiet proposti. Skeda ta' żmien stabbilita b'dan il-mod tagħmilha aktar faċli biex tiġi kkontrollata kif ukoll aktar faċli biex tinkiseb għall-partecipanti kollha.

6.2. Il-KESE jemmen li kollaborazzjoni effettiva u allokkazzjoni adatta tar-riżorsi se jkun kruċjali biex tiġi żgurata l-konsistenza fost il-miżuri u l-istrumenti ta' politika differenti li għandhom impatt fuq il-konservazzjoni tal-pollinatori selvaġġi. Il-Kumitat jenfasizza l-importanza ta' fondi korrispondenti biex jintlaħqu l-aspettattivi fil-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni.

⁽⁸⁾ Electromagnetic radiation of mobile telecommunication antennas affects the abundance and composition of wild pollinators (Ir-radjazzjoni elettromanjetika tal-antenni tat-telekomunikazzjoni mobbli taffettwa l-abbundanza u l-kompożizzjoni tal-pollinatori selvaġġi, mhux disponibbli bil-Malti).

⁽⁹⁾ SCHEER, Statement on emerging health and environmental issues (2018) (Dikjarazzjoni dwar kwistjonijiet emergenti tas-saħha u tal-ambjent (2018), mhux disponibbli bil-Malti).

⁽¹⁰⁾ Risk to pollinators from anthropogenic electro-magnetic radiation (EMR) (Riskju għall-pollinatori minn radjazzjoni elettromanjetika antropoġenika, mhux disponibbli bil-Malti).

⁽¹¹⁾ COM(2023) 35 final.

⁽¹²⁾ COM(2018) 395 final.

⁽¹³⁾ Coalition of the Willing on Pollinators, Promote Pollinators.

6.3. Huma meħtieġa salvagwardji mtejbja biex jiġu protetti l-pollinaturi selvaġġi, kemm matul il-proċess tal-valutazzjoni tar-riskju tal-pestiċidi kif ukoll fil-fażi tal-użu tal-pestiċidi. In-nuqqas ta' adozzjoni ta' strategija kuraġġuza biex jiġi indirizzat l-użu tal-pestiċidi jipperikola l-futur tan-naħal u pollinaturi oħra, l-ekosistema kollha tagħna, u s-sigurtà tal-ikel tar-residenti tal-UE. Hemm hteġġa għal trasparenza akbar rigward l-użu attwali tal-pestiċidi fl-UE.

6.4. Il-Kumitat jemmen li l-aktar approċċ effettiv, u soluzzjoni ideali, huwa li jintlaħaq ftehim dinji biex jitnaqqas l-użu tal-pestiċidi sintetiċi, u li jiġu ggarantiti impenn universali u kompetizzjoni ekonomika ġusta. Għalkemm dan jidher li huwa tassew ambizzjuż, huwa meħtieġ approċċ olistiku u l-isforzi fin-negozjati internazzjonali jridu jiġu intensifikati. Dan jinkludi diskussjoni serja dwar projbizzjoni fuq l-esportazzjoni ta' pestiċidi lejn pajjiżi terzi, li diġà huma pprojbiti għall-użu fl-UE.

Brussell, it-13 ta' Lulju 2023.

Oliver RÖPKE
Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
